

KAKO POBOLJŠATI VJERONAUČNU I MEKTEPSKU NASTAVU I TAKMIČENJA

Nihad MEHINBAŠIĆ

Na kraju svake mektepske i školske godine sabiraju se rezultati učenja, rjeđe vladanja i ponašanja učenika, održavaju se takmičenja kao dokazivanje rada nastavnika i učeničkog zalaganja. Bude tu suza radosnica, ali i onih drugih, razočarenja i iznenađenja, a nije isključena ni ljutnja na komisije, onoga ko je pravio testove, ali sve je to ljudski i nije za zamjeravanje.

Nikome tada ne pada na pamet da razmisli o ukupnom uspjehu koji su takmičari postigli, iz kojih oblasti su bila pitanja, šta je propušteno, a bitno je da se zna i provjeri, kako unaprijediti nastavu i takmičenja tako da iduća godina bude bolja i uspješnija, na koji način podići mektepsku i vjeronaučnu nastavu na veći nivo. Takmičenja se danas organiziraju kao jedan od oblika vrednovanja.

Oni koji dugo godina rade i čuvaju testove sa prijašnjih takmičenja mogu pretpostaviti koja su to pitanja i oblasti iz kojih se testovi ponavljaju i najbolje učenike obučavaju samo u tim oblastima.

Uspjeh na takmičenjima varira, zavisno od učenika i njihove spremnosti za rad i učenje,

odnosno generacija ili pojedinaca, a i od načina rada muallima, ali ne smijemo izgubiti iz vida činjenicu da su to najbolji učenici iz jednog mekteba ili škole. Logično pitanje koje se nameće je kakvi su ostali učenici i koliko je njihovo znanje.

Ono što je najproblematičnije oko ovih takmičenja nije uspjeh, on je obično dobar, nego to što su se sva takmičenja svela samo na teorijski dio i puka reprodukcija pitanja i odgovora.

Postavimo sebi pitanje: Je li islam samo teorija i teorijsko znanje? Zar ne bi bilo bolje da učenici, uz teorijski dio, imaju i praktični dio, gdje bi demonstrirali klanjanje namaza ili dijela namaza, učenje Kur'ana u namazu (uz provjeru tedžvida), uzimanje abdesta, postavljanje učenika u problemsku situaciju i kako bi je on riješio?

Sljedeće što bi se moglo uraditi je da se u skopu svakog mekteba na kraju godine organizira javno polaganje razreda/grupe koju je dotični učenik pohađao. Tada bismo imali pravu sliku uspjeha, a oni učenici koji bi to položili prešli bi u sledeći razred/grupu. Treba osigurati samo svjedodžbu, koja, uzgred, nije

skupa, i odvojiti vrijeme za takmičenje i provjeru znanja. Time bi dobili još bolju i kvalitetniju sistematičnost u radu, mektepsku nastavu bi bila ozbiljnije shvatili i roditelji i djeca, i ne bi se olahko propuštala. Učenik bi tačno znao hoće li će proći i sa kojim uspjehom, a pored teorijskog dijela morao bi savladati i praktično obavljanje namaza.

Ovo danas što imamo na sceni slično je školi nogometa u kojoj polaznici uče samo teorijski dio o nogometu, a nogometnu loptu rijetko vide i šutiraju i samo sa tim znanjem izlaze na teren.

Mi, hvala Allahu, dž.š., već dugo godina imamo i vjeronauku u školama, koju većina učenika redovno pohađa, a koja nije dovoljno iskorištena i kojoj se ne pridaje velika pažnja. Znatno više se piše o mektebu, problemima i uspjesima u mektepskim takmičenjima, a takmičenja iz vjeronauke gotovo da su iščezla i veoma su rijetka. Ne smijemo izgubiti iz vida činjenicu da znatno više djece ide na vjeronauku nego u mekteb. (Na području MIZ Gračanica, od ukupnog broja djece u školama, 94% ide na vjeronauku, a samo 27% redovno ide u mekteb, što je zabrinjavajuća situacija.)

Potrebno je povezati vjeronaučna i mektepska takmičenja u jedno takmičenje, koje se, ako ništa drugo, može urediti na lokalnom nivou, odnosno nivou džemata ili medžlisa. Osnova ovakvom razmišljanju je da su učenici koji pohađaju vjeronauku i polaznici mekteba. I, umjesto što danas dupliramo rad i takmičenja, mogli bismo iskoristi da vjeronauka u školi bude teorijska obrada islamskih propisa, a mektepska nastava praktična nastava, a na kraju godine sve spojiti u jedno takmičenje, koje bi bilo i medijski praćeno. Ovo podrazumijeva punu saradnju muallima i vjeroučitelja, zajedničko sastajanje, dogovaranje, posjeta nastavi u školi i mektebu, upoznavanje sa najnovim metodama učenja i obučavanja, a sve to da bi se unaprijedila nastava u školi i u mektebima.

Da bismo unaprijedili naš rad, bilo bi potrebno uraditi sljedeće:

- Intezivirati i pokrenuti saradnju vjeroučitelja i muallima, zajedničko dogovaranje o tome šta je prioritet u školi, a šta u mektebu, povremene posjete nastave u mektebu i u školi,

izrada strategije rada i plana unapređenja svih vidova vjeronaučne nastave,

- Vjeronauku u školi shvatiti kao teorijsko izučavanje islama, a nastavu u mektebu kao praktičnu obuku u izvršavanju islamskih propisa i djecu iz škole upućivati u mektebe,

- Na kraju školske godine organizirati testiranje i praktično polaganje onoga što se izučavalo (ovaj prijedlog se više odnosi na mektebe, jer u školama testiranja postoje, samo bi bilo poželjno napraviti jedinstven test za jednu općinu, kanton ili za čitavu regiju, zavisno od NPP-a),

- Samo oni učenici koji uspješno polože test u džematskom mektebu mogu nastupiti na takmičenju na nivou medžlisa, uz uvjet da su redovno prisustvovali mektepskoj nastavi i mogu se takmičiti svake treće godine (pojedini muallimi jedne te iste takmičare dovode iz godine u godinu),

- Pripremiti uvjerenja i diplome o uspješno položenom razredu/grupi (ovo se više odnosi na mektebe),

- Postojeća takmičenja objediniti u jedno takmičenje, kojem bi prisustvovali i vjeroučitelji i muallim, a najbolje adekvatno nagraditi,

- Omogućiti vjeroučiteljima da budu članovi izvršnih odbora, u savjetima muftijstava, ili formirati na nivou medžlisa ili muftijstva aktiv vjeroučitelja i muallima ili neko drugo tijelo koje bi koordiniralo rad i davalo upute. Naime, vjeroučitelji u školama, bar što se tiče lokalnog nivoa, isključeni su iz svih vidova organiziranja vjerskog života i donošenja bilo kakvih odluka. Ne smijemo zaboraviti da su to sve osobe sa visokim i višim obrazovanjem, da ispunjavaju zakonom propisane uvjete za rad u odgojno-obrazovnim ustanovama, većina je položila stručne ispite, posjeduju solidno pedagoško znanje, nisu finansijski na teretu Islamske zajednice, a – što je najbitnije – oni odgajaju i formiraju buduće članove Islamske zajednice.

Ovo su samo neki od prijedloga koji mogu pomoći da uspijemo u svojoj misiji i da bismo ispunili amanet preuzet od Božijih poslanika, a Allah, dž.š. najbolje zna.

Summary

WAYS TO IMPROVE RELIGIOUS INSTRUCTION AND COMPETITIONS

Nihad Mehinbašić

Competitions represent one of the ways to demonstrate the degree of knowledge attained on a certain subject. If correctly guided, it could be used as a strong motivational tool in the educational process. The competitions in maktab and religious instruction are present but beginning to lose their meaning as they are only directed at theory while application of the theory in practice is not present and is completely overlooked.

Our times require our full cooperation in all aspects of raising and education and particularly cooperation between muallims and religious teachers. However, this cooperation is not at the desired level.

The lessons are brought down to a mere reproduction of theory while there is no sufficient practical class in which students would demonstrate their knowledge.

Religious and maktab classes and competition play a great role in raising and educational system if we consider the moral crisis in which our society is today. We have the responsibility to raise and educate the future generations and should not regret any extra effort or time and seek new ways to improve and make religious and maktab class and competitions more appealing.

موجز

المسابقات وتحسين تدريس التربية الدينية في المدارس والكتاتيب

نهاد ميهينباشيتش

تعدّ المسابقات أحد أشكال إظهار التمكن من المعلومات، ويمكن الاستفادة منها – إن أحسن تطبيقها – وسيلة تحفيز قوية في العملية التربوية والتعليمية. رغم وجود المسابقات في مجال تعليم الدين في المدارس والكتاتيب، إلا أنها بدأت تفقد جوهرها، لأنها صارت تقتصر على المعلومات النظرية، بينما يلاحظ الغياب والإهمال التام لجانب التطبيق العملي.

تفرض الحياة العصرية علينا تعاوننا كاملا في كافة مجالات التربية والتعليم، وخاصة التعاون بين المعلمين والمدرّسين، ولكن هذا التعاون لم يبلغ المستوى المطلوب.

يقتصر التدريس على التعليم النظري المجرد، بينما يفتقر التلاميذ إلى الدروس العملية التي يمكنهم من خلالها إظهار التطبيق العملي لما تعلموه.

إن المسابقات والتعليم الديني في المدارس والكتاتيب لها دور كبير في النظام التربوي والتعليمي وفي المجتمع عموما. وتقع على عاتقنا مسؤولية تربية الأجيال القادمة وتعليمها، ولا يجدر بنا أن ندخر الجهد والوقت في سبيل ذلك، بل يجب علينا أن نستمر في البحث عن طرق جديدة تعيننا على تحسين المسابقات والدروس الدينية في المدارس والكتاتيب، وجعلها أكثر إمتاعا.